

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Francisci Baconi Baronis de Verulamio, Vice-Comitis S. Albani, Summi Angliæ Cancellarii, Opera omnia, Quæ extant: Philosophica, Moralia, Politica, Historica ...

Bacon, Francis

Francofvrti ad Moenvm, 1665

Cap. IV. Partitio doctrina speculativa de Natura, in Physicam, (specialem,) Metaphysicam: Quarum Physica causam efficientem, & materiam: Metaphysica causam finalem, & formam, inquirat, Partitio ...

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10497643-5

agant, quæ ipse velit, neutiquam vero se hoc facere intelligant,) quam si consilia sua cum Administris voluntatis suæ communicaret: Sic Dei Sapiencia effulget mirabilis, cum Natura aliud agit, providentia aliud elicit; quam si singulis schen artibus, & motibus naturalibus, providentiæ characteres essent impressi. Scilicet Aristoteli, postquam Naturam Finalibus causis impregnasset: *Naturamq; nihil frustra facere, suisque voti semper esse compotem, (si impedimenta abessent,)* & hujusmodi multa eo spectantia posuisset; amplius Deo non fuit opus: At Democritus & Epicurus, cum Aron os suas prædicabant, eo utque à subtilioribus nonnullis tolerabantur, verum cum ex eorum fortuito concursu, fabricam ipsam rerum, absque mente coaluisse assererent, ab omnibus rifu excepti sunt. Adeo ut tantum abisset, ut *Causa Physica* homines à Deo & Providentiâ abducant, ut contra potius Philosophi illi, qui in isdem erendis occupati fuerunt, nullum exitum rei reperiant, nisi postremo ad Deum & Providentiâ confugiant. Atque hæc de *Metaphysica* dicta sunt: cujus partem de *Causis finalibus*, in Libris & *Physicis*, & *Metaphysicis* tractatam non negaverim; in his recte, in illis perperam, propter incommodum inde secutum.

CAP. V.

Partitio Operativæ Doctrinæ de Natura in Mechanicam, & Magiam: Quæ respondent Partibus Speculativæ: Physicæ Mechanicæ, Metaphysicæ Magiæ: & Exurgatio Vocabuli Magiæ. Appendices duæ Operativæ, Inventarium Opum humanarum, & Catalogus Polychrestorum.

Operativam de Natura similiter in duas partes dividemus, idq; ex necessitate quadam. Subjicitur enim hæc divisio divisioni priori *Doctrinæ Speculativæ*. *Physica* liquidem, & inquisitio *Causarum*, *Efficientium*, & *Materialium*, producit *Mechanicam*; At *Metaphysica*, & inquisitio *formarum*, producit *Magiam*: Nam *Causarum finalium* inquisitio sterilis est, & tanquam virgo Deo consecrata, nihil parit. Neque nos fugit, esse & *Mechanicam* læpius mere *Empiricam*, & *Operativam*, quæ à *Physica* non pendet; Verum hanc in *Historiam Naturalem* conjecimus; à *Philosophia naturali* segregamus. Loquimur tantum de ea *Mechanica*, quæ cum *causis Physicis* conjuncta est. Veruntamen interveniet quædam *Mechanica*, quæ nec profus operativa est, neque tamen Philosophiam proprie attingit. Operum enim inventa omnia, quæ in hominum notitiam venerunt, aut casu occurrerunt, & deinceps per manus tradita sunt, aut de industria qua sita. Quæ autem intentionaliter inventa sunt, illa aut per *Causarum* & *Axiomatum* lucem eruta sunt: Aut per extensionem quandam, vel translationem, vel compositionem inventorum priorum deprehensa; quæ magis ingeniosa quædam res est, & sagax, quam Philosophica. Hanc vero partem, quam neutiquam contemnimus, non multo post, cum de *Experientia Literaræ* inter *Logicam* tractabimus, cursum perstringemus. Enimvero *Mechanicam*, de qua nunc agimus, tractavit Aristoteles promiscue; Hero in *Spiritualibus*; etiam Gorgius Agricola, Scriptor recens diligenter quodmodum in *Mineralibus*; Aliique quam plurimi in subjectis particularibus: adeo ut non habeam, quod dicam de *Omissis*; in hac parte; nisi

quod *Mechanicam* promiscua, secundum exemplum Aristotelis, diligentius debuissent continuari, per labores Recentiorum; præsertim cum delectu eorum *Mechanicorum*, quorum aut *Causæ* magis obscuræ, aut *Effectus* magis nobiles. Verum qui in hisce insistant, quasi *Oras* tantum maritimas perreptant,

— *Præmendolitus iniquum.*

Meo siquidem judicio, vix possit aliquid in *Natura* radicitus verti, aut innovari, vel per casus aliquos fortuitos, vel per tentamenta experimentorum, vel ex luce *Causarum Physicarum*, sed solummodo per *inventionem formarum*. Si igitur desiderari eam partem *Metaphysicam*, quæ de *formis* agit, posuimus; sequitur, ut *Naturalis* etiam *Magia*, quæ ad eam est *Relativa*, similiter desideretur. Verum hoc loco postulandum videtur, ut vocabulum istud *Magia*, in deteriore partem jam pridem acceptum, antiquo & honorifico sensui restituatur. Etenim *Magia* apud Persas, pro sapientia sublimi, & scientia consensuum rerum universalium, accipiebatur; atque etiam tres illi Reges, qui ab Oriente ad *Christum* adorandum venerunt, *Magorum* nomine vocabantur. Nos vero eam illo in sensu intelligimus, ut sit scientia, quæ cognitionem *formarum abditarum* ad opera admiranda deducat, atque, quod dici solet, *Activa cum passivis conjungendo*, Magnalia Naturæ manifestet. Nam quantum ad *Naturalem Magiam* (quæ in libris plurimorum volitat) credulas quædam & superstitiosas traditiones, & observationes, de *Sympathibus* & *Antipathibus rerum*, atque de *Oculis* & *specificis proprietatibus* complectentem, cum frivolis ut plurimum experimentis, potius occultandi artificio, & larva, quam re ipsa admirandis; non erraverit sane, qui eam dixerit, à scientia, quam quærimus, tantum distare, quoad veritatem naturæ, quantum *Libri rerum gestarum Arthuri ex Britannia*, aut *Hugonis Butdegalenensis*, & hujusmodi *Heroum umbraatilium*, differunt à *Cæsaris* *Commentariis*, quoad veritatem historicam. Manifestum enim est, *Cæsarem* majora revera perpetrasse, quàm illi de *Heroibus* suis confingere ausi sunt; sed modis faciendi minime fabulosis. Hujusmodi doctrinas bene adumbravit *Fabula de Ixione*; Qui cum *Junonis*, *Porentiæ Deæ*, concubitu animo sibi designaret, cum evanida nube rem habuit (ex qua *Centaurus* & *Chimæras* progeniit). Sic qui insana & impotenti cupiditate feruntur ad ea, quæ per imaginationis tantum fumos & nebulas cernere se putant, loco operum, nil aliud quam spes inanes, & deformia quædam ac monitrosa spectra, suscipiunt. Hujus autem *Magia naturalis*, levis & degeneris, operatio super homines, similis est soporiferis quibusdam medicamentis; quæ somnum conciliant, atque insuper inter dormiendum, læta & placentia somnia immittunt. Primo enim intellectum humanum in soporē conjicit; canendo proprietates specificas, & virtutes occultas, & tanquam cœlitus demissas, & per traditionū sulculos solummodo perdiscendas; unde homines ad veras Causas eruendas, & indagandas, non amplius excitantur, & evigilant, sed in hujusmodi otiosis & credulis opinionibus acquiescunt; Deinde vero innumera commenta grata, & qualia quis optaret maxime, instar somniorum, insinuat. Atque operæ pretium est notare, in illis scientiis, quæ